

Sygn. akt II Ca 39/13

POSTANOWIENIE

Dnia 25 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Sławomir Krajewski (spr.)
Sędziowie:	SO Violetta Osińska SO Zbigniew Ciechanowicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 25 marca 2014 roku w S.

sprawy z wniosku M. B.

z udziałem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W., S. C. i A. C.

o zniesienie współwłasności

na skutek apelacji uczestnika (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. od postanowienia Sądu Rejonowego w Kamieniu Pomorskim z dnia 8 października 2012 roku, sygn. akt I Ns 59/12

uchyla zaskarżone postanowienie w całości, znosi postępowanie przed Sądem pierwszej instancji poczynszy od dnia 15 czerwca 2012 roku i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Świnoujściu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 8 lutego 2012 roku M. B., wystąpiła o zniesienie współwłasności nieruchomości położonej w W. na działce nr (...) domagając się dokonania fizycznego podziału tej działki na dwie części odpowiadające wielkością udziału współwłaścicieli oraz dotychczasowemu sposobowi korzystania z nieruchomości. W toku postępowania wnioskodawczyni zmieniła stanowisko i domagała się ustalenia, że nieruchomość będącą przedmiotem postępowania stanowi jej wyłączną własność oraz dokonania stosownych zmian wpisów w księgach wieczystych prowadzonych dla przedmiotowej nieruchomości i wyodrębnionych z niej niegdyś lokali mieszkalnych (k. 4, 5, 24, 40, 60).

Uczestnicy postępowania - S. C. i A. C. nie zgodzili się z zaproponowanym przez wnioskodawczynię sposobem zniesienia współwłasności.

Wezwana do udziału w sprawie w charakterze uczestnika (...) spółka z o.o. z siedzibą w W. nie zajęła merytorycznego stanowiska w sprawie domagając się wyłącznie nieobciążania jej kosztami postępowania.

Postanowieniem z dnia 8 października 2012 roku Sąd Rejonowy w Kamieniu Pomorskim, ustalił, że prawo własności użytkowanie wieczystego nieruchomości na działce numer (...) położonej w W. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy Wydział Ksiąg Wieczystych w K. prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...) oraz prawo własności posadowionych na tej działce budynków przysługuje w całości M. B.. W punkcie II rozstrzygnięcia, Sąd w celu uzgodnienia treści księgi

wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym nakazał zamknąć księgę wieczystą o numerze KW (...) i KW (...) a w księdze wieczystej nr KW (...) w dziale I - O wykreślić wpisy dotyczące wyłączenia nieruchomości objętej tą księgą wieczystą nr (...), a w dziale II wykreślić wpisy dotyczące udziału w użytkowaniu wieczystym nieruchomości przysługującej właścicielom lokali nr (...) objętych księgami wieczystymi KW (...) i KW (...) i jako wyłącznego wieczystego użytkownika gruntu oraz właściciela budynków wpisać M. B.. W punkcie III rozstrzygnięcia Sąd oddalił wnioski o zniesienie współwłasności. Natomiast w punkcie IV ustalił, iż każdy z uczestników postępowania ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Apelację od powyższego postanowienia wywiodła uczestniczka (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. i zaskarżając postanowienie w całości, wniosła o stwierdzenie nieważności postępowania i przekazanie sprawy do sądu pierwszej instancji.

W uzasadnieniu wskazała, że Sąd pierwszej instancji dokonał błędnych ustaleń faktycznych. Ważność umowy, na podstawie, której doszło do nabycia nieruchomości przez S. oraz A. C. a następnie przez spółkę (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, gwarantuje art. 5 ustawy o księgach wieczystych i hipotece. Tym samym Sąd I instancji stwierdzając nieważność ww. umów, w ocenie skarżącej przekroczył swoje kompetencje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja uczestniczki okazała się zasadną, aczkolwiek z przyczyn odmiennych od wskazanych przez skarżącą.

Wskazać należy, że zgodnie z art. 378 § 1 kpc sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania. Przyczyny nieważności postępowania, które dotyczą także postępowania prowadzonego w trybie nieprocesowym (art. 13 § 2 kpc) zostały przez ustawodawcę określone w art. 379 kpc.

W myśl art. 379 pkt 2 kpc nieważność postępowania zachodzi jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany.

Brak należytego umocowania pełnomocnika strony (uczestnika postępowania) w rozumieniu ww. przepisu dotyczy sytuacji, gdy w tym charakterze występowała osoba, która mogła być pełnomocnikiem, lecz nie została umocowana do działania w imieniu strony, bądź istniały braki w udzieleniu pełnomocnictwa (a nie w samym wydaniu dokumentu potwierdzającego umocowanie), między innymi przez organ powołany do reprezentowania w procesie strony będącej osobą prawną oraz sytuacji, gdy w charakterze pełnomocnika występowała osoba, która w ogóle pełnomocnikiem być nie mogła (por: wyrok SN z dnia 22 maja 2012 r., II UK 291/11 i wyrok SN z dnia 3 lutego 2011 r., I UK 256/11).

W ocenie Sądu Odwoławczego działający w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji jako pełnomocnik skarżącej E. M. (1), nie był należycie umocowany i brak ten nie może być żaden sposób sanowany.

Zachowując chronologię czynności procesowych podejmowanych przez skarżącą w toku niniejszego postępowania wskazania wymaga, że po wezwaniu (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością do udziału w sprawie w charakterze uczestnika, ta złożyła pismo procesowe z dnia 12 czerwca 2012 roku, podpisane przez E. M. (1), tytułujące się pełnomocnikiem. Do pisma załączono pełnomocnictwo z dnia 28 lutego 2012 roku udzielone ww. przez Ł. K. do występowania w jego imieniu, jako prezesa zarządu oraz jedyne go wspólnika tej spółki między innymi przed sądami.

Ww. reprezentował skarżącą w toku dalszego postępowania przed Sądem pierwszej instancji, w tym został zawiadomiony o terminie rozprawy z dnia 8 października 2012 roku, po której zostało wydane zaskarżone postanowienie. Również apelacja skarżącej z dnia 5 listopada 2012 roku została podpisana przez E. M. (1).

W wykonaniu zarządzenia z dnia 4 lipca 2013 roku Przewodniczącego Wydziału w tutejszym Sądzie Okręgowym, w wezwaniu skierowanym do skarżącej (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. oraz pełnomocnika E. M. (1) zobowiązano do usunięcia braków formalnych apelacji, poprzez złożenie do akt sprawy odpisu KRS spółki, z którego

wynikać będzie sposób i osoby uprawnione do reprezentacji spółki oraz wykazania stosownymi dokumentami, że E. M. (2) spełnia warunki określone dla pełnomocnika procesowego w art. 87 § 1 i 2 kpc - w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia apelacji.

W odpowiedzi na to wezwanie wpłynęło pismo z dnia 18 lipca 2013 roku z informacją, że E. M. (1) przebywa w zakładzie karnym, co czyni niemożliwym wykonanie przedmiotowego zobowiązania.

W tym stanie rzeczy pismo sądowe z przedmiotowym zobowiązaniem zostało doręczone E. M. (1) za pośrednictwem Dyrektora Zakładu Karnego w N. w dniu 30 lipca 2012 roku.

W odpowiedzi na nie w piśmie z dnia 5 sierpnia 2013 roku E. M. (1) wskazał, że udzielone mu przez spółkę pełnomocnictwo nie spełnia wymagań określonych w art. 87 § 1 i 2 kpc, a fakt ten był respektowany przez Sąd pierwszej instancji.

W związku z powyższym, ostatecznie pismem sądowym z dnia 5 lutego 2014 roku, zobowiązano skarżącą do usunięcia braków formalnych apelacji, poprzez podpisanie jej przez osobę upoważnioną do działania w imieniu spółki z jednoczesnym zastrzeżeniem, że pismo może zostać odebrane wyłącznie przez prezesa spółki lub inną osobę upoważnioną do odbioru korespondencji.

W wykonaniu tego zobowiązania, wraz z pismem z dnia 24 lutego 2014 roku, złożona do akt sprawy została apelacja z dnia 5 listopada 2012 roku, podpisana przez podmiot uprawniony do reprezentacji skarżącej spółki - prezesa jej zarządu - S. C..

W konsekwencji uznać należało, że apelacja została w sprawie skutecznie wniesiona, co umożliwia instancyjną kontrolę zaskarżonego postanowienia.

W jej efekcie uznać i przyjąć trzeba, że w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. była reprezentowana przez nienależycie umocowanego pełnomocnika w osobie E. M. (1) i brak ten nie może obecnie zostać usunięty, gdyż ten ostatni nie mógł być pełnomocnikiem procesowym tej spółki, albowiem nie należy on do żadnej kategorii podmiotów wskazanych w art. 87 § 1 i 2 kpc.

Zgodnie z art. 86 kpc strony i ich organy lub przedstawiciele ustawowi mogą działać przed sądem osobiście lub przez pełnomocników. Krąg podmiotowy osób, które mogą pełnić w postępowaniu cywilnym funkcję pełnomocnika, a także rodzaj spraw, w jakich osoby te mogą występować w takim charakterze określa art. 87 kpc. W myśl art. 87 § 1 kpc pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny, a w sprawach własności przemysłowej także rzecznik patentowy, a ponadto osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, współuczestnik sporu, jak również rodzice, małżonek, rodzeństwo lub zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia. Pełnomocnikiem osoby prawnej lub przedsiębiorcy, w tym nieposiadającego osobowości prawnej, zgodnie z art. 87 § 2 kpc może być również pracownik tej jednostki albo jej organu nadrzędnego. Jednocześnie wskazać należy, iż wskazane powyżej wyliczenie ma charakter wyczerpujący, co w znaczny sposób ogranicza swobodę wyboru pełnomocnika.

E. M. (1), występujący jako pełnomocnik skarżącej nie powołał się na posiadanie statusu profesjonalnego pełnomocnika (radcy prawnego, adwokata, rzecznika patentowego). Zgłaszając swój udział w sprawie ani w toku dalszego postępowania, nie wykazał także, że należał do którejkolwiek z pozostałych kategorii podmiotów, które mogą być pełnomocnikami w postępowaniu cywilnym. Co więcej brak ten został przez niego przyznany wprost.

Dodać tu trzeba, że pełnomocnictwo procesowe dla zarządcy, musi pozostawać w bezpośrednim związku ze sprawowanym zarządem lub prowadzonymi interesami mocodawcy. Z zakresu umocowania wyłączone są te sprawy, które wykraczają poza zakres zarządu lub interesów strony. Z kolei dopuszczalność udzielenia pełnomocnictwa osobie pozostającej ze stroną w stałym stosunku zlecenia jest ograniczona tylko do spraw, których przedmiot wchodzi

w zakres tego zlecenia. Inaczej mówiąc, sprawa, w której zleceniobiorca ma być umocowany, musi mieścić się w przedmiotowym zasięgu stosunku zlecenia.

Obowiązek wykazania zdolności pełnienia funkcji pełnomocnika dotyczy wszystkich podmiotów, wymienionych w art. 87 kpc. Nie przedstawienie - na wezwanie sądu - w wyznaczonym terminie dokumentów legitymujących udział pełnomocnika w sprawie należało uznać za wadę pełnomocnictwa, uniemożliwiającą udział E. M. (1) w tym charakterze w niniejszej sprawie.

Reasumując pełnomocnictwo, którym dysponował E. M. (1), choć wedle jego treści obejmowało swoim zakresem reprezentację przed sądami, nie mogło zostać uznane za skutecznie udzielone, a tym samym ww. za prawidłowo umocowanego, w rozumieniu art. 379 pkt 2 kpc.

Zauważenia wymaga, że Sąd Najwyższy w uchwale składu 7 sędziów z dnia 8 lipca 2008 roku (III CZP 154/07) jednoznacznie stwierdził, że występowanie w charakterze pełnomocnika procesowego osoby, która nie może być pełnomocnikiem, oznacza brak należytego umocowania, powodujący nieważność postępowania.

Już tylko na marginesie dodać należy, że pełnomocnikiem procesowym skarżącej w sprawie nie została skutecznie ustanowiona adw. M. S., które przedłożyła pełnomocnictwo datowane na dzień 1 września 2013 roku, podpisane przez Ł. K., jako prezesa zarządu spółki. Jak, bowiem wynika z treści uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 13 września 2013 roku, sygn. akt SZ.XIII NS-REJ.KRS/(...), ww. wobec prawomocnego skazania go za przestępstwo określone w przepisach rozdziałów XXXIII - XXXVII kk, stosownie do art. 18 § 2 i 3 ksh, w dniu 1 września 2013 roku nie mógł pełnić swej funkcji. W wyroku z 10 stycznia 2008 roku (IV CSK 356/07, LEX nr 369703) Sąd Najwyższy trafnie przyjął, że ustanowienie pełnomocnika procesowego przez prezesa jednoosobowego zarządu spółki z o.o., objętego ustawowym zakazem pełnienia tej funkcji (art. 18 § 2 ksh), jest nieskuteczne.

W tym stanie rzeczy należało, na podstawie art. 386 § 2 kpc, w zw. z art. 374 kpc, orzec jak w sentencji postanowienia.

Postępowanie przed Sądem pierwszej instancji zostało zniesionym w zakresie, w jakim występowała w nim (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W..

Orzeczenie o kosztach instancji odwoławczej zapadło na podstawie art. 108 § 2 kpc.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy winien ocenić jakiego charakteru i treści żądania są zgłaszane przez strony w niniejszej sprawie i rozpoznać je we właściwym trybie.